

Примена прописа о мораторијуму у пракси

Београд, 18. март - У циљу информисања јавности у вези са применом прописа које је Народна банка Србије усвојила ради очувања финансијске стабилности у условима потенцијалних ризика узрокованих ванредном здравственом ситуацијом у земљи, указујемо на поједине аспекте њихове примене у пракси.

Како су прописи објављени у „Службеном гласнику РС“ 17. марта 2020. године, а ступили на снагу 18. марта 2020. године, обавеза банке (и даваоца лизинга) је да дужницима понуди застој у отплати обавеза (мораторијум) у наредна три дана (до 21. марта) те да на својој интернет презентацији објаве понуду о застоју отплате обавезе. Након што банка/давалац лизинга објави ову понуду на својој интернет презентацији дужник има рок од 10 дана од дана објављивања да ту понуду одбије, а, ако то не учини - сматраће се да је понуда прихваћена тог десетог дана. Мораторијум производи правно дејство истеком рока од 10 дана од дана објављивања понуде банке/даваоца лизинга. Дакле, банка/давалац лизинга има право да наплати рате кредита/лизинга које доспевају до дана од ког мораторијум почиње да производи правно дејство (који, у зависности од дана објављивања понуде банке, може бити најкасније 31. март 2020. године), осим ако је клијент изричито захтевао примену мораторијума пре истека тог рока (а од дана објављивања понуде).

Мораторијум подразумева застој у отплати обавеза према банци по основу кредита али и свих других обавеза дужника према банци. Дужници који имају више кредита имају право на мораторијум у отплати рата за све кредите. Уколико дужник након објављивања понуде настави да уредно измирује обавезе, то га не спречава да у току трајања ванредног стања примени мораторијум. Примера ради ако дужник понуду за мораторијум у прописаном року није одбио, а отплатио је једну доспелу рату кредита, наредног месеца се и на тог дужника примењује мораторијум уколико не исплати рату.

Банка током трајања ванредног стања које је уведено због пандемије не обрачунава затезну камату на доспело а неизмирено потраживање. Након престанка мораторијума (који не може бити краћи од 90 дана односно од трајања ванредног стања за време трајања пандемије) дужник наставља да отплаћује кредит на који начин се период отплате фактички продужава за три месеца. Свакако, уколико би дужник од банке захтевао другачији начин отплате за који сматра да је за њега адекватнији, банка му треба изаћи у сусрет. У односу на редовну (уговорену) камату коју банка обрачунава за време трајања застоја, иста се приписује дугу и распоређује се равномерно на преостали рок доспећа.

Ради лакшег разумевања у наставку дајемо репрезентативне примере за готовинске и стамбене кредите на које је примењена Одлука о привременим мерама за очување стабилности финансијског система.

Репрезентативни пример за динарски готовински кредит који је у трећој години отплате		
Износ кредита	500.000 РСД	
Рок отплате	84 месеца	84 месеца + 3 месеца мораторијума
Износ месечне рате	8.320,90 РСД	8.631,85 РСД*
	Разлика у месечној рати: 310,95 РСД	
Номинална каматна стопа	9,82%, променљива	
	(3М Belibor + 8,20%)	
* износ рате након примене застоја у отплати обавеза дужника (мораторијум) у трајању од три месеца		

Репрезентативни пример за стамбени кредит у ЕУР који је у једанаестој години отплате		
Износ кредита	50.000 ЕУР	
Рок отплате	240 месеца	240 месеца + 3 месеца мораторијума
Износ месечне рате	284,02 ЕУР	287,84 ЕУР*
	Разлика у месечној рати: 3,82 ЕУР	
Номинална каматна стопа	3,00%, променљива	
	(3М Euribor + 3,43%)	
* износ рате након примене застоја у отплати обавеза дужника (мораторијум) у трајању од три месеца		